

Yayın Dünyası

Sinan Kılıç

Kendilik Ruhbilimi

Cüneyt Işcan
Composmentis Yayınları
Ankara 1995
95 sayfa

Kendilik Ruhbilimi, Heinz Kohut'un 1970'li yıllarda psikanaliz kuramı çerçevesinde ortaya koyduğu kuramı anlatıyor. Özellikle klinik uygulamacıların çabalarıyla geliştirilen kuram, psikanaliz alanında da yoğun tartışmalara yol açmıştı. Cüneyt Işcan, kendilik ruhbilimi, psikanaliz alanında yapılmış "üstü örtük" bir devrim olarak niteliyor.

Kohut'un kuramı, psikanalizin kavramlarında köklü değişiklikler öngörmüş, ancak psikanaliz kuramının genel çerçevesinin dışına çıkmamıştı. Bu önemli kuramın gelişiminin anlatıldığı incecek kitapta, kendilik ruhbiliminin psikanaliz içinde bir okul olarak ortaya çıkışı ve gelişimi, kendilik ruhbiliminin temel kavramları, ruhsal bozuklukların kendilik ruhbilimine göre sınıflandırılması, kendilik ruhbiliminin psikanaliz kuramına katkıları ve bu kuram içindeki yeri, son olarak da kendilik ruhbiliminin klinik uygulamaya katkıları üzerinde duruluyor.

Kendilik ruhbiliminin en önemli yanı, belki de narsisizmi olumsuz olmaktan kurtarmaya çalışmasıydı. Kohut, narsisizmin zorunlu olarak bir hastalık anlamına gelmediğini, narsisistik gereksinimlerin ömür boyu sürdüğünü savunmuştu. Ona göre, çocuğun kendini ortaya koyma ve gelişimcilğe döndürür. "Oysa geleneksel psikanalitik yaklaşımda, eğer olgunluk döneminde 'narsisizm'den söz edilecekse, bu 'narsisizm' ikinci narsisizmdir ve patolojiktir. Ruh sağlığı alanında çalışanların günlük kullandıklarına yerleşmiş şekliyle narsisizm, kendini beğen-

me, kendiyi aşırı derecede uğraşma gibi davranışlara karşılık gelmektedir. Oysa bu davranış kalıpları, narsisistik gelişim çizgisindeki takılmaya bağlı olarak, çocuklukta ilkel büyüklük duygusunun yetişkinlik dönemine taşınmış halidir. Sağlıklı

özsaygı, kendi yapısına uygun ülkü ve hedeflere sahip olma, kendini ortaya koyma ve girişimcilik de narsisistik özelliklerdir ve bu narsisistik özellikler olumludur."

Dirimin Öldürülüşü

Wilhelm Reich
Çeviri: Bertan Onaran
Payel Yayınları
İkinci Basım,
İstanbul 1995
285 sayfa

Yapıtın özgün adı The Murder of Christ. Wilhelm Reich, İsa'nın öldürülmesini, İncil'deki anlatının temalarından hareket ederek çözümlüyor. Ancak Reich'in çözümleri dinsel öyküleştirmeden bütünüyle farklı. İsa'nın öldürülüşü, Batı kültüründe bütün bir toplum olarak duyumsanan hüznün, yasin, vicdan azabının kökenini oluşturur. İsa öldürülmeye razı olmakla bütün insanlığın günahlarının kefareti ödemiştir. İsa'nın yargıçlar önündeki suskunluğu, Yahuda'nın ihaneti, Petros'un inkarı, onun ölümüne alkış tutan kalabalıklar ve sonraları Aziz Pavlos'un bir kurum olarak kiliseyi kurması Hristiyan anlatının temel taşlarıdır. Bunlar bağımsız olgular ya da simgeler olarak ele alındığında, Batı insanının toplumsal davranışlarını çözümlemek kolaylaşacaktır.

Wilhelm Reich'in hedefi bireyi yok eden "büyük brader"lerdir. Bireyin yok edilişi, dirimin yok edili-

şidir. Hitler, Stalin, Mussolini gibi kişilikler güçlü ideolojilerin bir şekilde yayılmasıyla belirli sınırlar içinde yaşayan insanlar üzerinde egemenlik kurarlar ve bütün bir toplumun "iyiliği" adına fikirler üretirler. Bu, çoğu zaman bir dayatmadır ve doğal olarak bir tür örgütlenmeyi, bir tür kitleleşmeyi öngörür. Bireysel farklılıklar bu amacın gerçekleşmesini engelleyeceği için, bireyin diriminin yarattığı doğal farklılıklar yok edilip yerlerine başka farklılıklar, çoğu zaman da dost-düşman eksenine indirgenen özlaşmaz farklılıklar getirilmek istenir.

Wilhelm Reich İsa'yı bütün dinsel dogmalardan arındırarak onu daha gerçekçi bir konuma getirir. Tanrı ile dirim arasında özdeşlik kurarak İsa'yı ideal birey olarak belirler. Sağlığında İsa'nın dostu olanlar bile ideal bireyden ayrı tutulur. "İsa'nın çömezleri onun söylediklerini pek iyi anlayamamaktadırlar. Kendilerine verdiği

büyük söz konusunda şöyle belli belirsiz düşünceleri vardır. Bu sözü duyumsamakta, taşlarını doldura doldura içmektedirler, ama onu sindirme gücünden yoksundurlar." Çömezleri İsa'nın verdiği dersleri öğrenmeye çalışsalar da, bir süre sonra onu anlayamayacaklarını fark etmektedirler. Bu bireysel varlığı konusunda hiçbir kuşkuyla kapılmayacak ideal bireyin tavrıdır. "İsa'nın keskin, sert gözlemleri arttıkça, onu kendilerinden uzak duyumsamaktadırlar. Ve o zaman, bütün toplantılarda gözlenen bir görüngü ortaya çıkmaktadır: konuşmacının açıklaması ne denli açık seçik ve yalınsa, dinleyen ve soru soranların araya girmeleri o denli boş gözükmeğe, kürsüyle dinleyici sıraları arasındaki boşluk büyümekte, dinleyicilerin kürsüdeki konuşmacıya besledikleri gizemli, çocuksu hayranlık artmaktadır."

Reich'in ideal bireyi yalnız ide-

al bir düşüncesi tanımlamıyor. Ancak İsa ile çömezleri arasındaki ayırım, öğreti ile öğretiyi yayan kişi, kuramcı ile uygulayıcı arasındaki bir ayrıma denk düşmektedir. Böylece büyük ideolojilerin filizlenmesini sağlayan gerçek ya da simgesel kişilikleri, o ideolojilerin daha sonraki gelişiminden ayrı tutmamızı sağlıyor.

Dirimin Öldürülüşü, diktatörlüklerin işleyişini, kitle ruhunu, koca bir toplumun kötüleşmesine karşın iyi kalabilen bireyin erdemi anlatıyor. İsa'yı dinsel öykülerden arındırarak düşünmeninse, sosyal bilimcinin ufkunu genişleten örnek bir çaba olduğu söylenebilir.

Kare Karalamaca

Tetsuya Nishio
Çeviri: Nevzat Erken
Söz Yayın
İstanbul 1995
137 sayfa

Yorgun geçen bir günün, kötü geçen bir gecenin ardından ya da haftasonu denen şu meşum pazar gününün öğlesine doğru kare karalamaya deysin eliniz. Gününüzün yarısını zekanızın ince kıvrımları arasında yitirdiniz demektir.

Bilgisayar oyunlarının çoktandır unutturduğu bir zevk bu; sayılar arasındaki ilişkileri kullanarak bakarak gözleri yormadan, oflayıp puflamadan, puan almadan, rekor kırmaya çalışmadan, bir bulmacayı kağıt üzerinde sükunetle sona erdirmek... Gazetelerin bulmaca köşelerine aşına olanlara Kare Karalamaca'yı anlatmaya gerek yok; onlar haberdardır zaten. Kare Karalamacalar, Cumhuriyet gazetesinin Şimdi-ve-Burada adlı oyun sayfasında daha önceleri yayımlanmıştı.

Windows'un Mayıs Tarlası'na epey vakit harcamış olanların dik-

İç Deney

Georges Bataille
Çeviri: M. M. Yakupoğlu
Yapı Kredi Yayınları
İstanbul 1995
183 sayfa

Bataille felsefesinin bir özeti. İnsanın gündelik hayata yaşayabileceği gizemli iç yolculuklar, gizemci iç deneyleri anlatıyor.

Petrol

Daniel Yergin
Çeviri: Karınur Tuncay
İş Bankası K.Y.
Ankara 1995
907 sayfa

Yüzyıllarda devlet politikalarını belirleyen Petrolün ondokuzuncu yüzyılın ortalarından başlayıp bugüne uzanan öyküsü.

Pusulamız

Felsefe
Füsun Akatlı
Varlık Yayınları
İstanbul 1995
148 sayfa

Edebiyatımızın önde gelen isimlerinden Füsun Akatlı, felsefeci kalemiyle yazdığı denemeleri meslekten olmayan okurla paylaşıyor.

Sözlü ve Yazılı

Kültür
Walter J. Ong
Çeviri: Sema P. Banon
Metis Yayınları
İstanbul 1995
230 sayfa

Sözlü kültür ile yazılı kültür arasındaki fark. Sözlü kültürün düşünme ve düşüncüyü anlatma biçimi ile okuryazar düşünme ve anlatım biçimi.

katini çekmek gerekiyor. Mayın Tarlası'nda sayılar arasındaki ilişkileri çözersiniz. Bu, işin zevkli kısmıdır. Ne var ki çözümü çabuk ulaşmanız gerekir; iddialıysanız, rekor kırmaya yönelirsiniz. Bu da makina başında saatler harcadıktan sonra, tam çözülecekken yanlış bir kareyi açmakla, yani mayına basmış olmakla duyulan pişmanlıklardan sonra gerçekleşir; sonuç, genellikle, oyun oynama hazzını tatmış olmaktan çok, vicdan azabıdır. Kare karamaca elektronik oyunlar yüzünden kağıt kalemle bulmaca çözmeyi unutanlara, hırs ile haz arasındaki farkı hatırlatıyor. Bütün hedef, çözme sevinici yaşamak. Başarının ölçüsü zaman değil.

OYUNAJANS'ın Kare Karamaca kitabında büyük boyutlarda 123 oyun ile ayrıntılı çözüm yöntemleri var. Kare Karamaca, her yaştan bulmaca severin, günü düşünmeyi bırakıp vakit geçirmek isteyenlerin, vakit geçirmekten başka niyeti olmayanların yanı sıra başında bulunması gereken bir kitap.

Hüzünlü Dönenceler

Claude Lévi-Strauss
Çeviri: Ömer Bozkurt
Yayıncılık
2. Baskı, İstanbul
1995
488 sayfa

"Gezilerden ve gezinlerden nefret ederim," cümlesiyle başlayan bir gezi kitabı. Kendini "işte ben buyum; küçük parçalar ve kalmatlar yardımıyla uzaksılığı yeniden bulma yolunda boşuna çaba harcayan bir gezgin, bir alan arkeologu," diye tanıtan Claude Lévi-Strauss için serüven bir yoldur, verimli çalışmanın önüne çıkan bir güçluktur. "Yolda kaybedilen haftalar ya da aylar, kılavuz savuşuna işsiz güçsüz geçen saatler, açlık, yorgunluk, kimi zaman hastalık, ve daima, günleri boşuna tüketen ve balta girmemiş ormanların ortasında tehlikeli hayatı askerlik hizmetine benzeten binlerce zahmetli iş..."

Ancak Claude Lévi-Strauss'un gezilerini kaleme alması, heyecanlı

bir okur kitlesinin merakını uyan-dırmak, 'yabanıl' kültürleri 'uygar' ülkelerin insanlarına anlatmak de-ğil. "İşte şimdi, yolculuk hikâyelerine duyulan tutkuyu ve onlardaki çingnliği, aldatmacaları anlıyorum. Yolculuklar, varolmaya devam et-mesi gerektiği halde, artık varol-mayan şeylerin hayalini taşımakta-dır bize. Böylece yirmi bin yılın geçip gittiği gerçeğini hatırlamak ve bunun ezini duymaktan kurtuluyoruz. Yapacak hiçbir şey kal-madı. Uygurluk, canlılıklar ve yir-miclikleriyle şüphesiz tehditkâr, ama gene de fideleri güçlendirmeye ya-rayan, yaban türler yönünden zen-gin bir toprağın korunmuş kesim-lerinde, büyük çabalarla yetiştiril-en, devamı sağlanan o ince çiçek değildi artık. İnsanlık monokültü-re geçmekte; kitleler için, pancar üretircesine uygarlık üretmeye yö-nelmektedir. Bundan sonra günlük rızık sadece bu olacaktır."

Lévi-Strauss'un gezileri 1935 yılında başlıyor. Gezilerini kitap halinde yayımlamak üzere kaleme almak için yirmi yıl beklemiş: "Hiç beklenmedik bir şekilde zaman, yaşamla benim aramda bir köprü kur-muştur. Dünyanın bir ucuna kadar peşinden gittiğim halde anlamını kavrayamadığım, sırlarını çalamadığım eski bir de-neyle başbaşa kalabil-mem için, yirmi yıllık bir unutmama dönemi gerek-liydi," diyor.

Hüzünlü Dönence-ler, büyük kuramların ardında ya-tan pratik düşünceleri anlamaman yanı sıra, ünlü kuramcının ne denli güçlü bir edebi kaleme sahip ol-duğunu görmemezi sağlıyor.

İngiliz Sicimi

Uygur Kocabaşoğlu
İmge Kitabevi
Ankara 1995
211 sayfa

Televizyonlar, ya-yın organları, gidiş ge-lişler ve küreselleş-meler çeşitli kültür-lerden insanları ya-kınlaştırmış gibi

görünyör. Artık Almanları, Avru-palıları iyi tanıyoruz. Amerikalıları da seyrettikimiz dizilerden, film-lerden bir o kadar tanıyoruz. Rus-ları yeni tanımaya başladık. Ya-bancı ülkelerden gelenlerin göz-lemlerini heyecanla dinliyoruz. Ancak tanımak gezginin gelişigü-zel gözlemlerine dayanarak anlatı-lan yerleri dinlemekle bitmiyor.

Uygur Kocabaşoğlu, Ekim 1991'den Ekim 1993'e kadar Cambridge Üniversitesi Doğu Araştırmaları Fakültesi'nde "Mustafa Kemal Atatürk Misafir Öğretim Üyesi" olarak ders ver-miş ve araştırmalar yapmış. Ondo-kuzuncu yüzyılda Osmanlı İmpa-ratorluğu'ndaki İngiliz konsolos-luk örgütlenmesi üzerinde odak-laşan ilgi alanına bir giriş niteli-ğinde olmak üzere, Britanya'nın o yüzyılda yayımlanan belli başlı dergilerini taramış; önde gelen 45 dergide, 400'den fazla yazarın, Osmanlı Türkleri üzerine 1000'den fazla makale yazdığını saptamış. "Bu araştırmalarından çıkan bir sonuca göre," diyor Uygur Kocabaşoğlu, "Osmanlı Türkleri'nin 19. yüzyılda en azın-dan Anglo-Saxson dünyasındaki imajının bu yazılarla biçimlendiği su götürmez bir gerçek. İşin ilginç yanı 'Türk karakterini ve doğa-sı'nı keşfetmeye yönelik olan bu yazıları kalem alan kişilerin önemli bir bölümünün ne tek ke-lime Türkçe bildikleri ne de ha-yatlarında bir kez olsun Türki-ye'yi ziyaret ettikleri anlaşılıyor."

Bu gözlem Uygur Kocabaşo-ğlu'na ilham vermiş: "Bu ülkedeki iki yıllık ikametim süresince ben de İngilizlere ilişkin gözlemlerimi derleyebildim. Bir ülkeye ayak bile atmadan o ülkenin hayatı, in-sanı ve geleceğine ilişkin kolay-lıkla kalem oynatılabil-diğine göre, ben de böyle bir girişimde bu-lunma cesaretini göze alabildim. Ancak ben, 19. yüzyıl Britan-ya gözlemcisinden farklı olarak, daha dik-katli, daha nesnel ve daha hoşgörülü olma-lıydım. Bu ülkeyi ve insanların tanımaya, anlamaya çalışmalı-y-

dım."

İngiliz Sicimi, işte bu kararın meyvesi. Uygur Kocabaşoğlu, bir kez kulak verdiğimizde artık sonu-na kadar dinlemeden edemeyece-ğiniz bir tonla anlatıyor Britan-ya'yı, Britanya'nın insanlarını... Daha önceleri başkalarından din-lemiş olsanız da anılar, geziler, öy-küler, masallar anlatana aittir ve anlatıcının dilinde yeni bir can bulur. İngiliz Sicimi'nde de kes-kin bir gözün gözlemleri, tatlı bir dille kaleme alınmış.

Açıl Susam Açıl: Windows 95

Ruth Maran
Çeviri: Cenk Tahan
Pusula Yayıncılık
İstanbul 1995
211 sayfa

Windows 95, ka-na tenini doğum leke-si gibi gören Michael Jackson'un dramını hatırlatıyor. Kökenin-de artık bilgisayar dünyasının "zencisi" durumuna gel-miş bir işletim sistemi, bir DOS var; görünüşünde ise, sayısız ameliyatla, bir yığın makyajla yaratılmış bir Windows... Ne kadar değişse de o güzelleşmiş yüzün ardında, aslında kimileri için çok da sevimli olan DOS'u görüyoruz. Sürekli değişen, hep başka bir yüz olmaya çalışan bir yüz; öğrenmeye, tanımaya alışmaya ne zaman yetiyor ne de olanaklar.

Michael Jackson'u seyretmek zorunda değiliz. Ama kişisel bilgisay-ar alanında dünyanın en yaygın yazılımı olan Windows'u çoğumuz kullanıyoruz. Artık sistem yazılımı olma yolunda giden bu yazılımı, bil-gisayara işi düşen herkes eninde sonunda kullanmak zorunda kalaca-ktır.

Windows ise, daha da değişme-ye devam edecek. Bu da söz konusu yazılımı sürekli kullananlar için bile, sürekli geri kalmak demektir.

Bu durumda yayıncılara ve bilgi-sayar konusunda yazı yazanlara çok iş düşüyor: Hızlı çalışıp bu bilgi açığı gidermek zorundalar.

Pusula Yayıncılık, Açıl Susam Açıl serisinde Windows 95'i tanıtan kitabı sunuyor. Pırl pırl renkleriyle, tertemiz baskısıyla ve açık anlatı-mıyla Windows 95, aynı adlı yazılımın öğrenilmesini kolaylaştıran bir kitap. Örnek olarak seçilmiş ekran-ların üzerindeki yazıların da Türkçe olması, bilgisayar yayınlarında pek sık rastlanan Türkçe-İngilizce karışıklığına yol açmıyor. Kitabın dü-zenlenişinde çok önemli bir noktaya dikkat edilmiş: Doğrusal okumayı zorlayacak hiç bir metin yok, bir ön-söz, bir sunuş bile. Yani sadece ilgi-lendiğiniz noktayı arayıp bulmanız yeterli; kitap, sizi başka bir bölümü okumaya zorlayacak bir "akış" duy-gusu vermiyor. Teknik kitaplarda bu tür bir düzenleme müthiş kolay-lık sağlar. Bir yandan, en ince noktaları bile okuyucunun hiçbir şey bil-medigi varsayarak anlatmak gerekir, bir yandan da bütün inceliklerin toplamı birbirine bağlanarak koca bir kitap ortaya çıkarır.

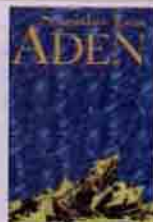
Okuyucunun düzeyi ise belirsiz-dir; içerik her düzeyde bilgiye hitap etmek zorundadır. Windows 95'te bu güçlüğün üstesinden gelinmiş ve rengarenk, her şeyiyle Türkçe bir kılavuz hazırlanmış.

Ütopik Sinema
Bernhard Roloff
Georg Seeßler
Çev.: Veysel Atayman
Alan Yayıncılık
İstanbul 1995
372 sayfa

Toplumsal gerçekliklere öteki türlerden çok daha duyarlı olan bilimkurgu sinemasının tarihi ve mitolojisi.

Aden
Stanislaw Lem
Çev.: Oğuz Baydar
İletişim Yayıncılık
İstanbul 1995
264 sayfa

Bilimkurgunun en büyük isimlerinden, Solaris'in yazarı Stanislaw Lem'den, teknolojiye ve iletişime dair felsefi sorularla dolu fantastik bir roman.